

Helsingin, Espoon, Tampereen, Vantaan, Oulun ja Turun kaupunkien sekä Kuntaliiton lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle lakiluonnoksesta työttömyysturva- ja vuorotteluvapaan toimeenpanon järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Viite: TEM/TTM, TEM019:00/2019

Kuutoskaupunkien ja Kuntaliiton lausunto

Helsingin ja Tampereen pormestarit, Espoon, Vantaan, Oulun ja Turun kaupunginjohtajat sekä Kuntaliitto päättivät antaa seuraavan lausunnon hallituksen lakiluonnoksesta eduskunnalle työttömyysturva- ja vuorotteluvapaajärjestelmien toimeenpanon järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi (liite 1).

Lausunto keskittyy niihin kysymyksiin, jotka kytkeytyvät vireillä olevien alueellisten työllisyyskokeilujen toimeenpanoon vuosina 2020-2022 (hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista tarjoamista koskeva kokeilu, jäljempänä työllisyyskokeilulaki).

Lakiluonnoksessa ehdotetaan siirrettäväksi joitakin työttömyysturvalain toimeenpanoon liittyviä tehtäviä TE-toimistosta Kelaan ja työttömyyskassoille. Suuri osa työttömyysturvatehtävistä jäisi kuitenkin edelleen TE-toimiston ja tulevien alueellisten työllisyyskokeilujen tehtäväksi. Laki tulisi voimaan työllisyyskokeilujen toimeenpanon aikana 1.4.2021 ja sillä olisi näin vaikutus kokeilujen toteutumiseen ja onnistumiseen.

Tämän lisäksi kaupungit ja Kuntaliitto toteavat, että mikäli tulevilla lakimuutoksilla vaikutetaan myös muihin työllisyyskokeiluille tarkoitettuihin tehtäviin, on asia tuotava kokeilukaupungeille yhteisvalmisteluun ja varmistettava niiden vapaaehtoisesti itselleen ottamien viranomaistehtävien riittävä resursointi valtion taholta.

Keskeiset huomiot lakiluonnoksesta

1. Asia on merkityksellinen valmisteilla olevien alueellisten työllisyyskokeilujen palveluprosessien ja resursoinnin kannalta ja niitä tulee kuulla asiassa. Kaupunkien näkökulmasta valmisteilla oleva kuntakokeilu on erittäin merkittävä ja kaupungit ovat kokeilua koskevissa lausunnoissaan korostaneet kokeilun alueiden, kuntien sekä valtion saumatonta yhteistyötä kokeilun onnistumiseksi. Siksi kaupungit ja Kuntaliitto pitävät erittäin valitettavana sitä, että kokeiluun hyväksytyiltä kaupungeilta tai Kuntaliitolta ei ole pyydetty lausuntoa näin kiinteästi kokeiluun liittyvästä lakiluonnoksesta. Lakiluonnoksessa ei ole riittävällä tavalla otettu huomioon esitettyjen muutosten vaikutusta valmisteilla olevaan kokeiluun ja siinä esitetyt muutokset voivat vaikuttaa kokeilun asiakasprosessien sujuvuuteen ja resursoinnin kestävyteen haitallisesti.

2. Työttömyysturvatehtävästä ei tule säätää erillään työvoimapolitiikan pysyvistä palvelurakenteesta. Työ- ja elinkeinoministeriö linjaa julkisten työvoimapolitiikan pysyvistä palvelurakenteesta alueellisten työllisyyskokeilujen aikana. Valmisteilla oleva muutos liittyy hallitusohjelman kirjauksen toteuttamiseen, jonka mukaan kuntien roolia työllisyyspalvelujen järjestäjänä pyritään vahvistamaan. Työllisyyskokeilussa pyritään selvittämään hyviä käytäntöjä tämän mahdollistamiseksi palvelurakenteen muutoksen myöhemmässä vaiheessa. Mikäli työttömyysturvaan tehdään merkittäviä muutoksia kokeilujen lyhyen

toimeenpanojakson aikana jo 2021 alkaen, voi tämä käytännössä vaikeuttaa kokeilujen tavoitteiden toteutumista. Työttömyysturvalain tehtävämuutoksista ei täten pidä säätää työllisyyskokeilujen toimeenpanoaikana.

3. Soveltuva osa muutoksen myötä TE-toimistossa vapautuvasta resurssista on kohdennettava työllisyyskokeilujen resurssiksi. Työttömyysturvaneuvonta on olennainen osa JTYP-lain tarkoittamaa asiakaspalveluprosessia, jossa tarjotaan lakisääteistä tieto- ja neuvontapalvelua sekä työttömyysturvan kannalta velvoittavaa ohjausta työllistymistä edistäviin lakisääteisiin palveluihin. Kuutoskaupunkien kokeilualueet vastaisivat näistä palveluista vuosina 2020-2022, mikäli valmisteilla oleva työllisyyskokeilu ja sitä koskeva lainsäädäntö hyväksytään eduskunnassa keväällä 2020. Asiakaspalvelun turvaamiseksi osa TE-toimistossa vapautuvasta resurssista on kohdennettava työllisyyskokeilujen resurssiksi.

Muut huomiot lakiluonnoksesta

Lakiluonnos on työllisyyskokeilulain luonnosesitykseen nähden ristiriitainen sen osalta, antaisiko kokeilualue ilmoituksen maksajalle työnhakijan osallistumisesta palveluun, koulutusta vailla olevan nuoren työnhakijan työttömyysturvaedellytyksistä (työttömyysturvalaki, 2 luvun 13 §) tai laittaisiko se vireille selvityspyynnön työttömyysturvan tarkoittamasta moitittavasta menettelystä (työttömyysturvalaki, 2 a luku 1-13 § ja 14 § 1 momentti). Kokeilujen toimeenpanon kannalta olisi myös epätarkoituksenmukaista, mikäli TE-toimisto lausuu kokeiliasiakkaiden työnhaun edellytyksistä maksajalle.

Kokeilukaupungeille on tarkennettava ne lakiluonnoksessa esitetyt elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (2009/897) 15 § 2 momentin mukaiset tehtävät, jotka keskitettäisiin TE-hallinnon valtakunnallisiksi toiminnoiksi. Muotoilu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisten tehtävien keskittämisestä myöhemmin annettavalla asetuksella elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista on liian avoin. Kohdan mukaan kyse olisi tehtävistä, joista säädetään työttömyysturvalain, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa 6 luvussa ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 25 §:ssä. Nämä työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun toiminnot on esitetty työllisyyskokeilulain luonnoksessa kokeilujen järjestettäväksi.

Mikäli lain muutoksella myönnetään maksajalle pääsyoikeus TE-hallinnon asiakastietoihin vuorotteluvapaatehtävien toimeenpanossa, on vastaava oikeus myönnettävä työllisyyskokeilulaissa kokeilualueiden sosiaali-, terveys- ja koulutustoimijoille, jotka toimeenpanevat julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) tarkoittamaa asiakaspalveluprosessia.

Kuutoskaupunkien ja Kuntaliiton puolesta,

Jan Vapaavuori, Helsingin pormestari

Jukka Mäkelä, Espoon kaupunginjohtaja

Lauri Lyly, Tampereen pormestari

Ritva Viljanen, Vantaan kaupunginjohtaja

Päivi Laajala, Oulun kaupunginjohtaja

Minna Arve, Turun kaupunginjohtaja

Timo Reina, varatoimitusjohtaja, Suomen Kuntaliitto